

ANTAGNA TEXTER

P8_TA(2015)0349

Lärdomar som dragits av rödslamskatastrofen, fem år efter olyckan i Ungern

Europaparlamentets resolution av den 8 oktober 2015 om lärdomar som dragits av rödslamskatastrofen, fem år efter olyckan i Ungern (2015/2801(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av principerna i unionens miljöpolitik enligt artikel 191 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt principerna att förebyggande åtgärder bör vidtas och att förorenaren ska betala,
- med beaktande av konventionen om skydd av Medelhavets marina miljö och kustregion (Barcelonakonventionen) och dess protokoll,
- med beaktande av rådets direktiv 91/689/EEG av den 12 december 1991 om farligt avfall¹,
- med beaktande av kommissionens beslut 2000/532/EG av den 3 maj 2000 om ersättning av beslut 94/3/EG om en förteckning över avfall i enlighet med artikel 1 a i rådets direktiv 75/442/EEG om avfall, och rådets beslut 94/904/EG om upprättande av en förteckning över farligt avfall i enlighet med artikel 1.4 i rådets direktiv 91/689/EEG om farligt avfall² (europeisk avfallsförteckning),
- med beaktande av kommissionens beslut 2014/955/EU av den 18 december 2014 om ändring av beslut 2000/532/EG om en förteckning över avfall enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG³,
- med beaktande av det motiverade yttrande som kommissionen skickade till Ungern i juni 2015 med en begäran om att landet skulle uppdatera sina miljönormer vid en annan avfallsdamm för rödslam⁴,

¹ EGT L 377, 31.12.1991, s. 20.

² EGT L 226, 6.9.2000, s. 3.

³ EUT L 370, 30.12.2014, s. 44.

⁴ Europeiska kommissionen – Faktblad: Överträdelser i juni: de viktigaste besluten: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5162_sv.htm

- med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG av den 15 mars 2006 om hantering av avfall från utvinningsindustrin och om ändring av direktiv 2004/35/EG¹ (direktivet om avfall från utvinningsindustrin),
 - med beaktande av Europaparlamentets och rådets rekommendation 2001/331/EG av den 4 april 2001 om införande av minimikriterier för miljötillsyn i medlemsstaterna²,
 - med beaktande av sin resolution av den 20 november 2008 om översynen av rekommendation 2001/331/EG om införande av minimikriterier för miljötillsyn i medlemsstaterna³,
 - med beaktande av Europaparlamentets och rådets beslut nr 1386/2013/EU av den 20 november 2013 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020 – Att leva gott inom planetens gränser⁴ (det sjunde miljöhandlingsprogrammet),
 - med beaktande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/35/EG av den 21 april 2004 om miljöansvar för att förebygga och avhjälpa miljöskador⁵ (direktivet om miljöansvar),
 - med beaktande av kommissionens beslut 2009/335/EG av den 20 april 2009 om tekniska riktlinjer för upprättande av den finansiella säkerheten i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/21/EG om hantering av avfall från utvinningsindustrin⁶,
 - med beaktande av kommissionens genomförbarhetsstudie om en EU-omfattande mekanism för riskdelning vid industrikatastrofer⁷,
 - med beaktande av rapporten *Implementation challenges and obstacles of the Environmental Liability Directive*, (Problem med genomförandet av och hinder för direktivet om miljöansvar), slutrapport utarbetad för kommissionen – GD Miljö, 2013,
 - med beaktande av frågorna till rådet och kommissionen om lärdomar som dragits av rödslamskatastrofen, fem år efter olyckan i Ungern (O-000096/2015 – B8-0757/2015 och O-000097/2015 – B8-0758/2015),
 - med beaktande av artiklarna 128.5 och 123.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:
- A. Den 4 oktober 2010 brast en avfallsfördämning i Ungern, varvid ungefär en miljon kubikmeter starkt alkaliskt rödslam släpptes ut. Flera byar översköldes,

¹ EUT L 102, 11.4.2006, s. 15.

² EUT L 118, 27.4.2001, s. 41.

³ EUT C 16 E, 22.1.2010, s. 67.

⁴ EUT L 354, 28.12.2013, s. 171.

⁵ EUT L 143, 30.4.2004, s. 56.

⁶ EUT L 101, 21.4.2009, s. 25.

⁷ *Study to explore the feasibility of creating a fund to cover environmental liability and losses occurring from industrial accidents* (Studie för att undersöka genomförbarheten av att skapa en fond för att täcka miljöansvar och förluster till följd av industriolyckor). Slutrapport. Europeiska kommissionen, GD Miljö, 17 april 2013.

<http://ec.europa.eu/environment/archives/liability/eld/eldfund/pdf/Final%20report%20ELD%20Fund%20BIO%20for%20web2.pdf>

tio personer dog, nästan 150 skadades och stora landarealer förorenades, däribland fyra Natura 2000-områden.

- B. Rödslammet i den berörda avfallsdammen var farligt avfall enligt rådets direktiv 91/689/EEG.
- C. I kommissionens beslut 2014/955/EU anges uttryckligen att rödslam bör klassificeras som farligt avfall, om inte motsatsen bevisas. Detta beslut gäller sedan den 1 juni 2015.
- D. Det finns en risk att rödslam tidigare felaktigt har klassificerats som icke-farligt avfall i andra medlemsstater också, och därför med orätt har fått tillstånd.
- E. Rödslam är utvinningsavfall enligt direktivet om avfall från utvinningsindustrin, som fastställer säkerhetskrav för hanteringen av utvinningsavfall, bl.a. utifrån bästa tillgängliga teknik.
- F. Det råder också allvarliga problem med miljöförstöring på grund av annan gruvdrift (t.ex. användning av cyanid i guldgruvor) eller olämplig hantering av farligt avfall i flera medlemsstater.
- G. Rekommendation 2001/331/EG syftar till att stärka efterlevnad och bidra till ett mer enhetligt genomförande och upprätthållande av EU:s miljölagstiftning.
- H. I Europaparlamentets resolution av den 20 november 2008 beskrivs genomförandet av miljölagstiftningen i medlemsstaterna som ofullständigt och utan överensstämmelse, och kommissionen uppmanades att lägga fram lagstiftningsförslag om miljöinspektioner före utgången av 2009.
- I. I det sjunde miljöhandlingsprogrammet förklaras att EU kommer att utöka kraven vad gäller inspektioner och övervakning till att omfatta miljölagstiftningen i dess helhet, och vidareutveckla stödkapaciteten för miljöinspektioner på EU-nivå.
- J. Direktivet om miljöansvar syftar till att upprätta en ram för miljöansvar som bygger på principen om att förorenaren betalar och föreskriver att medlemsstaterna ska främja utvecklingen av instrument och marknader för ekonomisk säkerhet genom lämpliga ekonomiska och finansiella operatörer. Enligt artikel 18.2 skulle kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet före den 30 april 2014, vilket ännu inte har skett.
- K. Rapporten från 2013 som utarbetades för kommissionen om genomförandet av direktivet om miljöansvar kom fram till att införlivandet av direktivet om miljöansvar i medlemsstaternas nationella lagstiftning inte har lett till lika villkor utan till ett lapptäcke av ansvarssystem för att förhindra och åtgärda miljöförstöring i hela EU.
- L. Kommissionen uttalade sig 2010 som reaktion på rödslamkatastrofen att den skulle överväga att införa ett harmoniserat system för obligatorisk ekonomisk säkerhet till och med före översynen av direktivet om miljöansvar 2014.
- 1. Europaparlamentet konstaterar att rödslamskatastrofen 2010 var den värsta industrikatastrofen i Ungerns historia och hedrar minnet av offren på femårsdagen av den tragiska händelsen.

2. Europaparlamentet värdesätter de nationella myndigheternas snabba och effektiva ingripande vid krisen samt de stora insatser som gjordes av civilsamhället under denna katastrof som saknar motstycke.
3. Europaparlamentet påminner om att Ungern utlöste unionens civilskyddsmekanism och tog emot ett europeiskt expertteam som hade i uppgift att utarbeta rekommendationer, bl.a. om optimala lösningar för att undanröja och begränsa skador.
4. Europaparlamentet konstaterar att rödslamskatastrofen kan kopplas till den bristande efterlevnaden av EU-lagstiftningen, bristfälligheterna i inspektionerna, luckorna i den relevanta EU-lagstiftningen och driftoperatörens val.
5. Europaparlamentet är bekymrat över att nästan inga lärdomar verkar ha dragits under de senaste fem åren, eftersom bristande genomförande av relevant EU-lagstiftning och internationella konventioner samt bristfälliga inspektioner fortsätter och nästan inga av luckorna i relevant EU-lagstiftning har åtgärdats.
6. Europaparlamentet anser att särskilt direktivet om avfall från utvinningsindustrin och den europeiska avfallsförteckningen behöver åtgärdas.
7. Europaparlamentet är bekymrat över att liknande industriområden finns i flera medlemsstater och uppmanar medlemsstaterna att se till att lämpliga inspektioner genomförs.
8. Europaparlamentet uppmanar alla medlemsstater som har rödslamsdammar att se över om rödslam korrekt har klassificerats som farligt, och snarast möjligt se över eventuella tillstånd som bygger på felaktiga klassificeringar. Parlamentet uppmanar kommissionen att se till att medlemsstaterna vidtar åtgärder och rapporterar till kommissionen, och uppmanar kommissionen att senast i slutet av 2016 offentliggöra en rapport om de åtgärder som medlemsstaterna vidtagit.
9. Europaparlamentet anser att det är mycket viktigt att starkare betona katastrofförebyggande, med tanke på att likande miljöincidenter också inträffat i andra medlemsstater.
10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att öka sina ansträngningar för att all relevant EU-lagstiftning ska genomföras fullt ut och tillämpas korrekt, liksom alla relevanta internationella konventioner, vad gäller inte bara aluminiumproduktion och miljövänlig hantering av rödslam, utan också miljövänlig hantering av farligt avfall i allmänhet.
11. Europaparlamentet betonar att bästa tillgängliga teknik vid hanteringen av utvinningsavfall måste tillämpas strikt, och kräver en fullständig övergång till användning av torr deponeringsteknik senast 2016, samtidigt som det bör säkerställas att detta inte leder till luft- eller vattenföroreningar.
12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga mer tonvikt vid forskning och utveckling avseende förebyggande åtgärder och behandling av farligt avfall.
13. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen kommissionen att ta fram riktlinjer för genomförande av stresstester på befintliga gruvor med stora avfallsdammar.

14. Europaparlamentet anser att effektivt förebyggande av föroreningar kräver stringenta regler för miljöinspektioner och lämpliga åtgärder för att säkerställa tillämpningen.
15. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att stärka sina nationella miljöinspektionsorgan så att de ska kunna genomföra transparenta, regelbundna och systemiska kontroller av industriområden, bl.a. genom att säkerställa oberoende, lämpliga resurser och tydlig ansvarsfördelning, och genom utökad samarbete och samordnade åtgärder.
16. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att förbättra övervakning på basis av befintliga bindande och icke-bindande instrument och samtidigt undvika onödiga administrativa bördor.
17. Europaparlamentet uppmanar återigen kommissionen att lägga fram ett lagstiftningsförslag om miljöinspektioner som inte lägger ytterligare en finansiell börda på industrin.
18. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen kommissionen att utöka de bindande kriterierna för medlemsstaternas inspektioner så att de omfattar en större del av EU:s miljölagstiftning, och att utveckla stödkapaciteten för miljöinspektioner på EU-nivå.
19. Europaparlamentet är bekymrat över att betydande skillnader mellan ansvarssystemen i EU kan undergräva gemensamma standarder och utsätta vissa medlemsstater och regioner för större risk för miljökatastrofer och de ekonomiska konsekvenser som dessa medför.
20. Europaparlamentet anser att det är beklagligt att kommissionen ännu inte lämnat in sin rapport i enlighet med direktivet om miljöansvar. Parlamentet uppmanar kommissionen att göra det före slutet av 2015.
21. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att under den pågående översynen av direktivet om miljöansvar se till att förslaget om översyn innebär ett fullt genomförande av principen om att förorenaren betalar.
22. Europaparlamentet uppmanar eftertryckligen kommissionen att undersöka hur kommissionens beslut 2009/335/EG har genomförts av medlemsstaterna och huruvida taken för de fastställda instrumenten för ekonomisk säkerhet är tillräckliga. Parlamentet uppmanar eftertryckligen kommissionen att föreslå harmoniserad obligatorisk ekonomisk säkerhet.
23. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att säkerställa öppenhet vad gäller de ekonomiska aspekterna av ersättning vid miljökatastrofer, inbegripet ekonomisk ersättning till offer.
24. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram ett lagstiftningsförslag om möjlighet till rättslig prövning i överensstämmelse med bestämmelserna i det sjunde miljöhandlingsprogrammet. Parlamentet uppmanar kommissionen att göra det före utgången av 2016.
25. Europaparlamentet betonar vikten av att involvera lokala myndigheter, medborgare och civilsamhället i beslutsprocessen i fråga om deponering av farligt avfall och i planeringen av riskhanteringsåtgärder.

26. Europaparlamentet uppmanar de ansvariga myndigheterna att regelbundet informera allmänheten om hur det ligger till med föroreningar och möjliga effekter på djur- och växtliv, samt på lokalbefolkningens hälsa.
27. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att vidareutveckla en EU-omfattande mekanism för riskdelning vid industrikatastrofer, med fullt iakttagande av principen att förorenaren betalar, så att eventuella kostnader som inte omfattas av en hög nivå av obligatoriska ekonomiska säkerheter kan täckas.
28. Europaparlamentet anser att en sådan särskild EU-omfattande mekanism för riskdelning vid industrikatastrofer också bör användas för att åtgärda tidigare miljöförstöring som fortfarande utgör en samhällsfara och där det med nuvarande lagstiftning inte går att utse någon ansvarig som skulle kunna täcka kostnaderna för åtgärderna.
29. Europaparlamentet framhåller vikten av samarbete och solidaritet på EU-nivå i händelse av miljö- och industrikatastrofer.
30. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen samt till medlemsstaternas regeringar och parlament.